

ÅRLIG RAPPORT
AVSEENDE NASDAQ
OMX STOCKHOLM ABs
ÖVERVAKNING AV
REGELBUNDEN
FINANSIELL
INFORMATION
2012

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
BÖRSENS ORGANISATION OCH GENOMFÖRANDE AV GRANSKNINGEN	4
ÄRENDEHANTERING	4
URVAL.....	7
EUROPEISKT SAMARBETE	10
FOKUSOMRÅDEN FÖR ÅRSREDOVISNINGAR 2012	11
BÖRSENS IAKTTAGELSER	12
RESULTAT AV ÅRETS GRANSKNING	12
KRITIKÄRENDEN UNDER 2012	13
PÅPEKANDEN.....	13
NOTERINGAR PER STANDARD	14
ÖVRIGA KOMMENTARER	24
KONTAKTUPPGIFTER	27

INLEDNING

NASDAQ OMX Stockholm ("börsen") har i uppdrag att hantera övervakningen av finansiell information från de noterade bolagen på börsen. En del av detta uppdrag består i att varje år lämna en slutrapport kring den granskning som börsen har genomfört under året och vad denna har resulterat i. Detta följer av bestämmelser i 16 kapitlet i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden samt i Finansinspektionens föreskrift (FFFS 2007:17). Börsen publicerar sin slutrapport innan årsskiftet för att ge de noterade bolagen möjlighet att anpassa sin kommande redovisning utifrån de synpunkter som övervakningen har genererat. En preliminär iakttagelseskrivning skickades redan den 1 oktober 2012 till alla noterade bolag.

Granskningen 2012 har omfattat årsredovisningar från 73 bolag samt merparten av de delårsrapporter som har publicerats av samtliga noterade bolag. Granskningen har i första hand skett i förhållande till bestämmelserna i IAS-förordningen och årsredovisningslagen.

I börsens uppdrag ingår att samtliga noterade bolag ska vara föremål för granskning under en femårsperiod¹. Detta är det sjätte året i rad som börsen ansvarar för övervakningen vilket innebär att några bolag nu har granskats för andra gången. Börsen konstaterade redan ifjol att den finansiella informationen och efterlevnaden av IFRS² hade förbättrats under perioden. I årets undersökning har börsen ändrat sina bedömningskategorier något vilket delvis bidragit till ett minskat antal påpekanden jämfört med föregående år. Därtill kan börsen konstatera att den positiva trenden fortsätter och att de bolag som granskas för andra gången har förbättrat sin redovisning i årets undersökning.

Av årets genomgång framgår det att de flesta områden för kritik och påpekanden avser IAS 19 (Ersättningar till anställda), IAS 36 (Nedskrivningar), IFRS 7 (Finansiella instrument: upplysningar) och IFRS 8 (Rörelsesegment). Brister i efterlevnaden av upplysningskraven för nedskrivningstester av goodwill följer den europeiska trenden, vilket för ESMA har varit anledning att genomföra en undersökning av praxis bland noterade bolag i Europa³. Med ett växande antal bolag som tillämpar bostadsobligationer i stället för statsobligationer som bas vid fastställande av diskonteringsatsen för förmånsbestämda pensionsplaner har upplysningskraven i IAS 19 kommit i fokus. Inklusiva börsens övriga kommentarer (se sidan 24) är det främst upplysningskraven enligt IFRS 7 och IFRS 8 som fortfarande verkar svåra att följa.

Under de senaste åren har det pågått en debatt för att minska antalet upplysningar i finansiella rapporter. I debatten har det ibland framförts att tillsynsmyndigheterna, genom sina krav på upplysningar, bidrar till det ökande omfånget på de finansiella rapporterna och därmed ökad administrativ samt regulativ börda på de noterade bolagen samtidigt som högre krav ställs på investerarnas förmåga att använda informationen. Börsen har därför i samband med årets granskning gjort en tydligare uppdelning mellan väsentliga och mindre väsentliga synpunkter genom att tydligare skilja på bedömningskategorierna påpekanden och övriga kommentarer. Börsen noterar också att nyttan av finansiella rapporter kan höjas genom att lämna mer företagsspecifika upplysningar i stället för allmänt hållna ("boiler plate") texter, exempelvis i

¹ FFF2 2007:17, 5 kap. 14§.

² International Financial Reporting Standards.

³ ESMA:s rapport förväntas publiceras rund årsskiftet eller i början av nästa år.

avsnittet för redovisningsprinciper och noten om nedskrivningstest. Sådana förbättringar bör och kan under gällande standarder genomföras redan idag utan att de finansiella rapporternas omfattning behöver utökas.

Utredningen om hur redovisningstillsynen ska utformas i framtiden fortgår. I skrivande stund är det inte helt klart vem som ska ta ansvaret. Börsen kommer dock att stå för nästa års undersökning.

En engelsk sammanfattning av rapporten kommer att lämnas till det europeiska tillsynsorganet EECS inom ESMA⁴ och därtill finnas tillgänglig på börsens hemsida. Iakttagelserna i rapporten har tidigare redovisats vid ett seminarium anordnat av börsen den 29 november 2012.

BÖRSENS ORGANISATION OCH GENOMFÖRANDE AV GRANSKNINGEN

Övervakningen av finansiell rapportering hanteras av börsens bolagsövervakning. För att kunna hålla hög kvalitet på granskningen anlitar börsen också extern expertis. Deras åtaganden är reglerade i särskilda avtal avseende omfattning, kostnad, intressekonflikter och tystnadsplikt. Det är dock alltid börsen som tar beslut i varje ärende och sköter kommunikationen med de noterade bolagen.

Granskningen utförs för att säkerställa att bolagens information står i överrensstämmelse med börsens regelverk för emittenter. Detta innebär att informationen också ska vara upprättad i enlighet med lagar och andra förordningar (av EU antagna IFRS samt enligt god redovisningssed för aktiemarknadsbolag).

De bolag som omfattas av den regelbundna finansiella övervakningen är bolag som har aktier eller obligationer inregistrerade eller noterade på börsen. Granskningen omfattar årsredovisningar och kvartalsrapporter⁵ för bolag med noterade aktier och årsredovisningar och halvårsrapporter för bolag med noterade skuldebrev.

För att skapa förutsättningar för en oberoende granskning har börsen tillgång till en referensgrupp med personer som har särskilda kunskaper kring finansiell rapportering från noterade bolag. Gruppen sammanträder vid behov för att diskutera särskilda frågeställningar som börsen vill ha ett oberoende utlåtande kring, t.ex. i samband med ärenden som kan komma att avgöras i börsens Disciplinnämnd. Under 2012 har det inte funnits behov av sammanträde med referensgruppen.

ÄRENDEHANTERING

Enligt Finansinspektionens föreskrift⁶ ska varje bolag som är noterat på NASDAQ OMX Stockholm granskas åtminstone en gång under en femårsperiod. Årets genomgång inleder den andra femårsperioden vilket betyder att flera bolag granskas för andra gången. I dessa fall har börsen tagit hänsyn till tidigare kommentarer och synpunkter.

Den årliga granskningen startar med en urvalsprocess (se nedan). De bolag som ingår i årets urval erhöi i mars 2012 ett brev från börsen med information om att bolagets årsredovisning skulle granskas utifrån bestämmelserna i IFRS och Årsredovisningslagen. Delårsrapporter för samtliga bolag granskas löpande under året.

⁴ European Securities and Markets Authority (eftertädare av CESR; Committee of European Securities Regulators).

⁵ Kvartalsrapportering är obligatorisk för bolag upptagna till handel på NASDAQ OMX Stockholm. Granskningen inkluderar även en genomgång av bokslutskommunikéer.

⁶ FFFS 2007:17 5 kap. 14§

Granskningen av den finansiella informationen görs av intern eller extern redovisningsexpertis. Börsen sammanställer de iakttagelser som granskningen genererar och meddelar dessa i ett första brev till bolaget utan någon bedömning av kategorier (se nedan). Klart oväsentliga brister i upplysningen följer normalt inte med. Det kan dock inte alltid bedömas om utelämnade upplysningar är i överensstämmelse med IFRS. Börsen har i sådana fall bett bolagen att redogöra på vilka grunder som de har valt att utelämnat upplysningarna.

Bedömning av informationen

Baserat på ovanstående korrespondens gör börsen en bedömning i vilken mån bolaget har agerat i strid mot gällande regelverk samt graden av överträdelsen, framförallt kopplad till investerarnas möjlighet att värdera bolagets verksamhet med hjälp av den finansiella informationen. Vid denna bedömning tar börsen hjälp av tidigare beslut i EECSs databas och i vissa fall diskuteras frågan inom det europeiska samarbetsorganet EECS innan ett beslut tas (se sidan 10).

Börsen delar in sin bedömning i fyra kategorier:

1. Kategori 1, ingen anmärkning och/eller notering av mindre väsentlig art (övriga kommentarer).
2. Kategori 2, påpekande.
3. Kategori 3, kritik.
4. Kategori 4, prövning av Disciplinnämnden.

Kategori 1, Ingen anmärkning/Övriga kommentarer, innebär att ärendet avslutas utan anmärkning. Börsen kan dock delge bolaget noteringar av mindre väsentlig art, s.k. övriga kommentarer. Dessa ska dock enbart utgöra ett stöd för bolagets fortsatta redovisningsarbete och kräver inga åtgärder i förhållande till Börsen.

Kategori 2, Påpekande, går något längre än de bestämmelser som framgår av Finansinspektionens föreskrift (FFFS 2007:17) där det endast finns en nivå, s.k. överträdelser. Bakgrunden till att införa en nivå till med påpekande grundar sig i att det enligt börsens erfarenhet ofta finns brister avseende gällande upplysningskrav. Påpekanden innebär att börsen har noterat brister i upplysningar som inte är oväsentliga, men inte har den dignitet att börsen anser att det motiverar åtgärder enligt kategorierna 3 eller 4.

Kategori 3, Kritik, används när överträdelsen av regelverket av börsen bedöms som väsentlig och kan antas påverka investerarnas möjlighet att värdera bolaget eller dess finansiella ställning. Ärenden som avslutas med kritik publiceras i anonym form på börsens hemsida.

En slutskrivelse kan innehålla såväl påpekanden som kritik men kategoriseras utifrån den allvarligaste bedömningen.

Om ärendet bedöms medföra skada för investerarna (skaderekvisit) eller på annat sätt kan anses skada marknadens förtroende, lämnas ärendet över till Disciplinnämnden, kategori 4. Innan ett sådant överlämnande sker ska bolaget ges tillfälle att yttra sig över det anmärkningspåstående som börsen har för avsikt att rikta mot bolaget inför Disciplinnämnden.

Sanktioner

Beroende på överträdelsens art och väsentlighet kan börsen eller Disciplinnämnden:

- uppmana bolaget att anpassa sin redovisning i kommande årsredovisning,
- begära att bolaget går ut med en särskild rättelse, antingen i separat pressmeddelande eller i den kommande finansiella rapporteringen (nästa kvartalsrapport), eller
- i de fall överträdelsen påverkar marknads bedömning av bolaget eller riskerar att skada investerare, begära att redan lämnad finansiell information omgående rättas och publiceras på nytt.

De två sistnämnda kategorierna sker vanligtvis i kombination med kritik eller disciplinär åtgärd.

Förutom påpekande eller kritik mot bolaget får börsen enligt Regelverket för emittenter, om överträdelsen är allvarlig, besluta om avnotering av bolagets finansiella instrument eller, i andra fall, ålägga bolaget ett vite motsvarande högst 15 gånger den årsavgift som bolaget betalar till börsen. Är åsidosättandet mindre allvarligt eller ursäktligt, kan börsen i stället för att ålägga vite eller avnotering meddela bolaget varning. Fråga om bestämmande av påföljd enligt detta stycke avgörs av börsens Disciplinnämnd.

Rapportering

I samband med att börsen sänder en skrivelse med kritik (kategori 3) eller beslutar om att inleda ett disciplinärende (kategori 4) med efterföljande beslut underrättas Finansinspektionen.

Beslut enligt kategori 3 och 4 offentliggörs som börsmeddelande i samband med publiceringen av Surveillance månadsrapport och publiceras på börsens webbplats.

Uppföljning

Uppföljning av synpunkter från tidigare granskning görs enligt följande:

1. Kategori 1, ingen uppföljning sker.
2. Kategori 2, börsen följer upp synpunkterna i kommande årsredovisning.
3. Kategori 3, begär börsen rättelse ska detta följas upp i kommande finansiell rapportering eller i enlighet med de kriterier som begäran omfattar. I övriga fall följer börsen upp synpunkterna i kommande årsredovisning.
4. Kategori 4, begär börsen omedelbar rättelse ska detta följas upp innan ärendet avslutas, beroende på ärendet och sanktionens art ska bolaget inkomma med åtgärdsplan som börsen följer upp i nästa års granskning.

Börsen har, i samråd med Finansinspektionen, beslut att även påpekanden ska följas upp i kommande årsredovisning. Detta med hänsyn till att påpekanden från och med årets undersökning är något mer väsentliga än tidigare.

URVAL

Genomgången omfattar de bolag som:

1. ingår i urvalet som bestäms inför varje år,
2. har noterats ett år bakåt i tiden (den s.k. ettårsuppföljningen), eller
3. på annan förekommande anledning bör bli föremål för granskning.

Urvalsprocessen följer gällande rutin för övervakning av finansiell rapportering och grundar sig på ett risk- och rotationsbaserat urval i enlighet med ESMA:s standarder om tillsyn och koordinering av finansiell information i Europa⁷.

Det riskbaserade urvalet avseende årsredovisningar grundas till stor del på de iakttagelser som erhålls i börsens löpande genomgång av bolagens delårsrapporter och övrig offentliggjord information. De iakttagelser som görs i granskningen är ofta direkt kopplade till redovisningsfrågor, som avsättningar, nedskrivningar, förvärv och jämförelsestörande poster. Andra faktorer som kan styra det riskbaserade underlaget är finansiella problem, markant verksamhetsförändring, stora ägarförändringar, stort medialt intresse, uppseendeväckande hög värdering eller dramatisk kursutveckling samt generella brister i bolagens informationsgivning. En stor del av det riskbaserade urvalet 2012 har utgått från bolagens redovisning av goodwill och rörelsesegment. Börsen kan också välja att granska avgränsade områden för ett bredare urval av bolag, t.ex. inom en viss bransch. I det riskbaserade urvalet granskas ofta en specifik del av årsredovisningen eller delårsrapporten.

Som ett komplement till det riskmässiga urvalet görs även ett rotationsmässigt urval (slumpmässigt) som säkerställer att alla emittenter granskas inom en femårsperiod. Börsen gör även en uppföljning av nyligen noterade bolag (s.k. ettårsuppföljning). I denna uppföljning ingår en genomgång av den finansiella rapporteringen vilket följs upp i börsens redovisningsövervakning.

Utöver ovanstående urval följer börsen upp föregående års kritikärenden⁸ för att säkerställa att bolagen har beaktat börsens synpunkter i sin nästkommande årsredovisning. Börsen har även följt upp bolag där börsen i sin tidigare genomgång har noterat ett större antal brister som påkallat kommentar från börsen sida. Ett stort antal brister i upplysningskraven kan tyda på brister i såväl rutiner och system för informationsgivning, vilket är i strid med bestämmelsen 2.4.3 i börsens Regelverk för emittenter⁹.

⁷ Standard no 1 on Financial Information – Enforcement of Standards on Financial Information in Europe/Standard No 2 on Financial Information – Coordination of Enforcement Activities.

⁸ Uppföljningen under 2013 kommer även att omfatta påpekanden.

⁹ Regelverk för emittenter NASDAQ OMX Stockholm 1 juli 2011.

Av nedanstående tabell framgår antalet granskade bolag under 2012, kategoriserade efter urvalsmetod:

	Aktieemittenter	Skuldebrevsemitenter	Totalt
Ej avslutade från undersökning 2011 slutförda under 2012.	2	3	5
Rotationsmässigt urval 2012	26	12	38
Riskmässigt urval 2012	15		15
Ettårsuppföljning	4		4
Uppföljning 2011 undersökning	11		11
	58	15	73
Ej avslutad per 10 december 2012		10	10
Avslutade	58	5	63

Inom EECS görs en åtskillnad mellan en fullständig granskning av årsredovisningen (full review) eller en delgranskning (partial review). En delgranskning avser granskning av endast en delårs- eller halvårsrapport (främst för skuldebrevsemitenter) eller om det på grund av den riskmässiga bedömningen endast sker en granskning av ett specifikt delområde. Exempel på det sistnämnda är bolag där endast nedskrivning av goodwill har varit föremål för granskning samt uppföljning av kritikärenden från 2011.

Av nedanstående tabell framgår fördelningen per typ av granskning:

	Typ av genomgång		
	Helt	Delvis	Totalt
Ej avslutade från 2011	2	3	5
Urval 2012	36	32	68
	38	35	73
Ej avslutad per 10 december 2012		10	10
Avslutade	38	25	63

I årets urval ingick de fyra svenska storbankerna. Börsen har vid granskningen av dessa haft ett samarbete med Finansinspektionen.

Följande bolag har gransats inom ramen för övervakningen 2012:

Rotationsmässigt utvalda	Riskmässigt utvalda	Ettårsuppföljning	Skuldbrevsemitter
Acando AB	Arise Windpower AB	MQ Holding AB	Garantum Fondkommission AB ²
ACTIVE Biotech AB	ASSA ABLOY AB ¹	NAXS Nordic Access Buyout Fund AB	Landshypotek AB
Addnode Group Aktiebolag	Byggmax Group AB	Oasmia Pharmaceutical AB	Sparbanken 1826 ²
Alfa Laval AB	CellaVision AB	Odd Molly International AB	Sparbanken Fin ²
Aspiro AB	DORO AB ¹		Sparbanken Gripen ²
Avanza Bank Holding AB	Duni AB		Swedbank Hypotek AB
Beijer Electronics Aktiebolag	eWork Scandinavia AB		Swedbank Sjuhärad AB ²
Betsson AB	FormPipe Software AB		Vasakronan AB ²
Bilia AB	Lindab International AB ¹		
BTS Group AB	Mekonomen Aktiebolag ¹		
Fenix Outdoor AB	Modern Times Group MTG AB ¹		
Hakon Invest Aktiebolag	NIBE Industrier AB ¹		
Havsfrun Investment AB	Nobia AB ¹		
Hemtex Aktiebolag	PA Resources Aktiebolag		
Hexagon Aktiebolag	SAS AB		
Indutrade Aktiebolag			
Morphic Technologies AB			
MSC Konsult Aktiebolag			
Nolato Aktiebolag			
Nordea Bank AB ³			
Orexo AB			
Skandinaviska Enskilda Banken AB ³			
Softronic Aktiebolag			
Swedbank AB ³			
Swedish Match AB			
Svenska Handelsbanken AB ³			
1) Granskningen avsåg en delfråga. 2) Granskningen avsåg halvårsrapporten 2012. 3) Granskningen avsåg både årsredovisningen 2011 och halvårsrapporten 2012.			

EUROPEISKT SAMARBETE

Börsen deltar tillsammans med Finansinspektionen och NGM¹⁰ i den internationella samordningen av redovisningstillsynen av noterade bolag inom EU. Detta arbete bedrivs inom ramen för ESMA. Börsen deltar i de av ESMA regelbundna anordnade möten mellan tillsynsmyndigheterna, European Enforcers Coordination Sessions (EECS). Samarbetet syftar till att främja en enhetlig tillämpning av IFRS-standarderna samt en enhetlig tillsyn.

EECS har en gemensam databas för registrering av viktiga beslut som fattas inom ramen för redovisningstillsynen i alla EU-medlemsländer. En del av besluten i tillsynsdatabasen offentliggörs, så att marknadsdeltagarna ska få information om vad de europeiska tillsynsmyndigheterna har tagit ställning till i redovisningstillsynen. Under 2012 publicerades på ESMA:s webbplats *"12th Extract from EECS's Database of Enforcement Decisions"*¹¹. Börsen rekommenderar de noterade bolagen att även ta del av dessa beslut för att bedöma om besluten har en påverkan på bolagets redovisning. Börsen önskar särskilt framhålla de fyra besluten om nedskrivningstester som har publicerats.

Som ett led i att koordinera tillsynen sker det en avstämning med ärenden i EECSs databas inför att viktiga beslut fattas. Det kan noteras att en viss förskjutning är på gång, från att diskutera beslut som redan har fattats till att diskutera beslut inför att det ska fattas. Börsen rapporterar in överträdelser som avslutas med kritik eller avgörs av börsens Disciplinnämnd till databasen. Ett antal fall av börsens ärenden har också diskuterats på EECS-möten innan beslut har tagits för att säkerställa att ärendet skulle ha bedömts på samma sätt av övriga tillsynsmyndigheter. Vid skrivandet av denna rapport har ett tiotal ärenden, inom ramen för börsens tillsyn, rapporterats in till EECSs databas. Börsen kommer att rapportera in årets kritikärenden efter årsskiftet.

Börsen har under 2012 deltagit på sju av åtta EECS-möten.

EECS har även inlett en översyn av de standarder¹² som styr tillsynen av finansiell information inom EU. Utkast till uppdaterade riktlinjer har diskuterats under 2012 och kommer att vara föremål för kommentarer (public consultation) under 2013.

ESMA publicerade i november 2011 en diskussionsrapport¹³ kring väsentlighet med möjlighet för alla intressenter att lämna kommentarer fram till den 29 februari 2012. Under 2012 publicerades en sammanfattning av inkomna svar¹⁴. Under ett rundabordssamtal den 1 oktober 2012 lämnades ytterligare synpunkter. En sammanfattande rapport (feed back statement) kan förväntas under 2013. Denna rapport kommer att överlämnas till IASB men även andra organ i den pågående debatten om att minska upplysningskrav till verkligt väsentligt. ESMA kommer därmed inte att utge några egna riktlinjer om väsentlighet.

¹⁰ Nordic Growth Market.

¹¹ 12th Extract from EECS's Database of Enforcement Decisions(ESMAS/2012/656). Dokument är tillgängligt på ESMA:s hemsida: www.esma.europa.eu.

¹² Standard no 1 on Financial Information – Enforcement of Standards on Financial Information in Europe/Standard No 2 on Financial Information – Coordination of Enforcement Activities.

¹³ Consultation Paper *Consideration of materiality in financial reporting* (ESMA/2011/373).

¹⁴ Summary of Responses, ESMA/2012/525, 16 august 2012.

Grekiska statsobligationer

ESMAs tidigare aktivitet om att forma en enhetlig tillsyn över redovisningen av grekiska statsobligationer avslutades i juli 2012 med publicering av rapporten *"Review of Greek Government Bonds accounting practices in the IFRS Financial statements for the year ended 31 December 2011"*¹⁵

Activity report 2011

ESMA publicerar årligen en sammanfattning av tillsynen över efterlevnaden av IFRS, baserad på aktiviteter inom EECS. Rapporten¹⁶ avseende 2011, som avser övervakningen av de finansiella rapporterna för 2010, publicerades i juni 2012. Av rapporten framgår bland annat att tillsynen (inom hela EU området) har resulterat i följande påföljder:

- ny (ändrad) årsredovisning (18 fall),
- offentliggörande av korrigerad information (cirka 150 fall), och
- ändring i framtida finansiella rapporter (cirka 420 fall).

De första två åtgärderna innebär att det aktuella bolaget namnges i samband med beslutet. I Sverige publiceras endast uttalanden av Disciplinnämnden med det aktuella bolaget namngivet. Börsens kritikärenden kan jämföras med den andra kategorin i ovanstående lista eftersom de publiceras på börsens webbplats, dock i anonymiserad form. Börsens påpekanden kan jämföras med den sistnämnda gruppen. I dessa fall kommuniceras beslutet endast till bolaget i fråga. De flesta tillsynsmyndigheter sammanfattar sina undersökningar på motsvarande sätt som börsen gör i denna årsrapport.

I ESMAs årsrapport behandlas även ett antal exempel på områden där brister i efterlevnaden av IFRS ofta förekommer, bl. a. IFRS 5 (*Anläggningstillgångar som innehåller försäljning och avvecklade verksamheter*), IFRS 7 (*Finansiella instrument: upplysningar*), IFRS 8 (*Rörelsesegment*), IAS 1 (*Utformning av finansiella rapporter*), och IAS 36 (*Nedskrivningar*). Som framgår av avsnittet *"Noteringar per standard"* förekommer dessa områden i stor utsträckning även i den svenska granskningen.

FOKUSOMRÅDEN FÖR ÅRSREDOVISNINGAR 2012

ESMA publicerade den 12 november 2012 ett dokument¹⁷ som beskriver de prioriterade fokusområdena inför granskning av årsredovisningar för 2012. Dessa fokusområden är:

- Finansiella tillgångar
- Nedskrivningsprövning av icke-finansiella tillgångar
- Förmånsbestämda förpliktelser
- Avsättningar under IAS 37

¹⁵ ESMA/2012/482

¹⁶ Activity Report on IFRS Enforcement in the European Economic area in 2011 (ESMA /2012/412)

¹⁷ Public Statement European common enforcement priorities for 2012 financial statements, ESMA/2012/725

De angivna fokusområdena har valts utifrån den rådande ekonomiska situation där finanskrisen och försämrade konjunktur påverkar de noterade bolagen. I dokumentet ges en mer detaljerad beskrivning av varför dessa områden anses vara kritiska. Gemensamt för fokusområdena är att de kräver uppskattningar av företagsledningen och att det därmed krävs upplysningar om hur dessa uppskattningar har gjorts. Detta för att en läsare av den finansiella rapporten ska ges möjligheten att bedöma bolagets situation. Dokumentet finns tillgängligt på börsens och ESMA's webbplats. Börsen kommer att genomföra granskningen av finansiella rapporter för 2012 med samma fokusområden som utgångspunkt.

BÖRSENS IAKTTAGELSER

De iakttagelser som beskrivs i denna rapport¹⁸ baseras på konstaterade brister i enskilda bolag. Eftersom börsen endast undersöker ett urval av årsredovisningarna kan motsvarande brister även förekomma hos andra bolag. Börsen gör alltid en väsentlighetsbedömning av den aktuella bristen vilket påverkar börsens slutliga ställningstagande samt behovet av åtgärder från bolagets sida.

Vilken information som är väsentlig i slutändan är i högsta grad bolagsspecifik och det går därför inte att göra generella tolkningar av börsens iakttagelser. En avvikande iakttagelse i ett litet bolag eller i en viss bransch kan vara av väsentlig betydelse medan en motsvarande iakttagelse i ett annat bolag, verksamt i en annan bransch eller med annan storlek, kan vara uppenbart oväsentlig. Syftet med en vidare spridning av denna rapport är att underlätta för bolagen att utveckla och förbättra sin externa informationsgivning. Det är upp till det enskilda bolaget att bestämma om börsens iakttagelser även kan eller bör påverka bolagets finansiella rapporter om bolaget inte har varit med i årets undersökning.

RESULTAT AV ÅRETS GRANSKNING

Den 10 december var 63 av årets 73 påbörjade granskningsärenden (se tabellen på sidan 8) avslutade. Iakttagelser avseende de resterande tio, som avser halvårsrapporter av skuldebrevsemitter, kommer att ingå i nästa års slutrapport. Ett bolag avnoterades, vilket medför att antalet slutskrivelser är 62. De avslutade ärendena är fördelade på följande kategorier:

	Kategori	Antal bolag
1	Utan anmärkning	33
2	Påpekande	25
3	Kritik	4
4	Disciplinnämnd	0
		62

En fördelning av börsens iakttagelser per standard finns på sidan 13. I kategori 1 (utan anmärkning) ingår 9 bolag av de 11 bolag som följdes upp till följd av föregående års granskning. Ett bolag avnoterades under året och det andra bolaget tilldelades kritik. Börsen kan därmed konstatera att tidigare lämnade iakttagelser hade beaktats i nästan samtliga fall.

¹⁸ Börsen ska senast den 1 mars varje år offentliggöra en rapport om föregående års övervakning, som ska innehålla information om övervakningen och resultat av granskningarna (FFFS:2007 5 kap 18§)

En slutskrivelse kan innehålla såväl påpekanden som kritik, men kategoriseras utifrån den allvarligaste bedömningen. I alla slutbrev, oavsett kategori, kan börsen delge bolaget noteringar av mindre väsentlig art (övriga kommentarer). Avsnittet "Övriga kommentarer" på sidan 24 ger en förteckning av de mest förekommande punkterna.

KRITIKÄRENDEN UNDER 2012

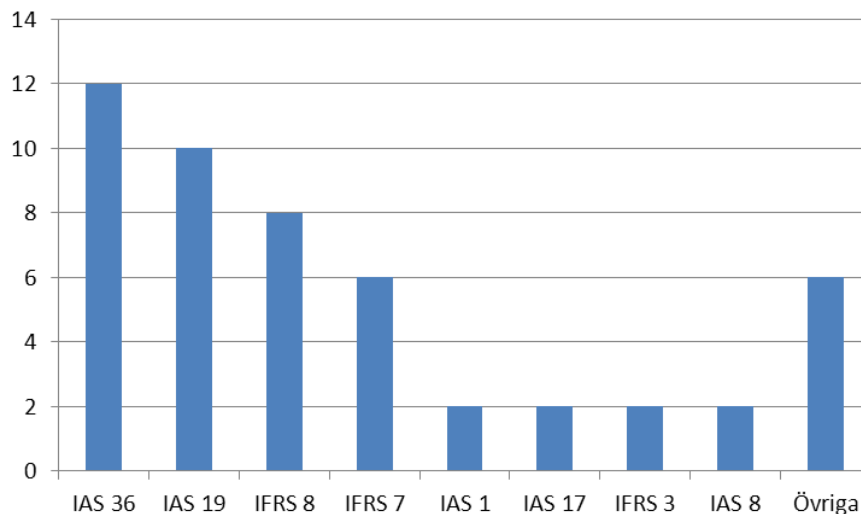
Under 2012 har fyra bolag tilldelats kritik. I dessa fall har börsen konstaterat brister i efterlevnaden av IFRS som är allvarliga eller avser för bolaget väsentliga poster. Vad som är väsentligt bedöms främst på grund av postens omfattning jämfört med bolagets balansomslutning, eget kapital och resultat. Två av dessa bolag har också fått påpekanden.

Tre bolag har delgivits kritik för otillräckliga upplysningar om genomförda nedskrivningar samt otillräcklig information om nedskrivningstester (IAS 36). Goodwillposterna varierade från cirka 70 procent av bolagets egna kapital till belopp som är högre eller betydligt högre än bolagets egna kapital. I avsnittet "Noteringar per standard" beskrivs börsens noteringar.

Det fjärde bolaget fick kritik för otillräckliga upplysningar om större kunder (IFRS 8). IFRS 8 punkt 34 kräver att bolag ska lämna upplysningar om de sammanlagda intäkterna från varje kund om intäkterna från sådan kund utgör 10 procent eller mer av bolagets totala intäkter. Bolaget utelämnade denna information för två kunder. Detta eftersom uppgifterna skulle orsaka bolaget en kostnad i form av prispress och lägre marginaler som inte skulle stå i proportion till nyttan av att redovisa dessa uppgifter. Börsen noterar att det inte finns något sådant undantag från upplysningskravet i IFRS 8. Detta framgår av IASBs överväganden vid införandet av IFRS 8 (*Basis of Conclusions punkterna 43-45*), där undantag på grund av konkurrensnackdelar avvisas.

PÅPEKANDEN

Under granskningen 2012 tilldelades 25 bolag påpekanden. Därtill har två av de bolag som har delgivits kritik även delgivits påpekanden på andra områden än de som kritiken berör. Mer än hälften av bolagen har delgivits påpekanden på mer än ett område. Som framgår från grafiken nedan är IAS 36 *Nedskrivningar*, den standard som mest frekvent har lett till påpekanden.

Av grafiken ovan framgår fördelningen av antalet bolag som har tilldelats kritik och påpekanden per standard. En beskrivning av börsens viktigaste iakttagelser ges i det efterföljande avsnittet "Noteringar per standard". Gruppen "Övriga" avser enskilda påpekanden som fördelats på sex standarder. De mest relevanta punkterna är med i avsnittet "Övriga kommentarer".

NOTERINGAR PER STANDARD

IAS 36 Nedskrivningar

Börsen har kritiserat tre bolag för otillräckliga upplysningar om genomförda nedskrivningar samt otillräcklig information om nedskrivningstester.

Ett av dessa bolag har fått kritik för att bolaget inte lämnar de upplysningar som krävs enligt IAS 8 punkt 39. Av bolagets svar till börsen framkom att metoden för att beräkna nyttjandevärdet hade ändrats jämfört med föregående år utan att detta redovisades i årsredovisningen. En sådan ändring är ett exempel på en ändring i en uppskattning och bedömning som kräver upplysningar i enlighet med IAS 8 punkt 39. Eftersom det är praktiskt möjligt att göra en uppskattning av effekten är undantaget i IAS 8 punkt 40 inte tillämpligt.

I de fall där posten goodwill är av mindre storlek eller där endast en del av upplysningarna saknas, har bolagets delgivits påpekanden eller i några fall endast övriga kommentarer. I några fall har bolaget, efter förfrågan från börsen, angivit att vissa oklarheter i texten om nedskrivningar beror på felskrivningar. Börsen ser allvarligt på detta, särskilt i de fall posten goodwill är en väsentlig post och då felskrivningen kan leda till felaktiga slutsatser för läsaren.

Totalt redovisar 43 bolag i årets undersökning¹⁹ goodwill och andra immateriella tillgångar med obestämbara nyttjandeperioder omfattande 266 800 Mkr, att jämföra med ett eget kapital om 496 200 Mkr. Vid jämförelse framgår att den relativa andelen goodwill i förhållande till eget kapital varierar mellan 7 till mer än 200 procent. Procentandelen fördelat på antalet bolag framgår av följande tabell:

Goodwill/IMT i procent av eget kapital	Antal bolag*)
0 – 25	8
25 – 50	7
50 – 75	12
75 – 100	6
Mer än 10	7
Mer än 200	2
	42

*) Exklusive ett bolag med negativt eget kapital.

¹⁹ Inklusive några bolag i urvalet för en undersökning av hur noterade bolag i Europa i praktiken lämnar information om nedskrivningstest, som ESMA har genomfört. ESMA:s rapport förväntas publiceras runt årsskiftet eller i början av nästa år.

Enligt punkt 134 ska upplysningar lämnas per kassagenererande enhet (KGE) eller grupper av enheter för vilken det redovisade värdet är betydande. Börsen har noterat att många bolag presenterar informationen på samma nivå som för de rapporterade segmenten, som framgår av följande tabell:

Antal KGEs	Antal bolag
Mindre än segment	8
Lika	22
Mer än segment	13
	43

Enligt punkt 80b får en grupp av enheter inte vara större än ett rörelsesegment före sammanslagning enligt definitionen i IFRS 8. Bolag som redovisar goodwill på ett mindre antal kassagenererande enheter än de redovisade segmenten förklarar ofta att det finns rörelsesegment där ingen goodwill har allokerats till. I de flesta fall saknas en förklaring till varför allokering inte har skett på en lägre nivå än de rapporterade segmenten.

Informationen som ska lämnas avseende nedskrivningstester beskrivs i IAS 36 punkt 134 och i IAS 1 punkt 129 avseende de bedömningar och uppskattningar som företagsledningen har gjort. I de flesta fall baseras återvinningsvärdet på nyttjandevärdet grundat på kassaflödesprognoser. IAS 36 punkt 134d kräver i dessa fall följande upplysningar (i någon förkortad form):

- (i) en beskrivning av varje viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sina kassaflödesprognoser.
- (ii) en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa det värde eller de värden som innefattas i varje viktigt antagande.
- (iii) den period över vilken företagsledningen har prognostiserat kassaflöden baserat på finansiella budgetar/prognoser.
- (iv) den tillväxttakt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senast gjorda budgetarna/prognoserna.
- (v) den diskonterings-sats eller de diskonterings-satser som tillämpas på kassaflödesprognoserna.

En del bolag har meddelats påpekanden eftersom de endast anger diskonterings-satsen och den långsiktiga tillväxttakten som de viktiga antagandena. Tillväxttakt och diskonterings-sats kräver separata och kvantifierade upplysningar enligt punkterna (iv) och (v) i 134d. Det borde därmed också vara tydligt att de lämnade upplysningarna om diskonterings-sats och långsiktig tillväxttakt inte uppfyller kraven i punkt 134d(i).

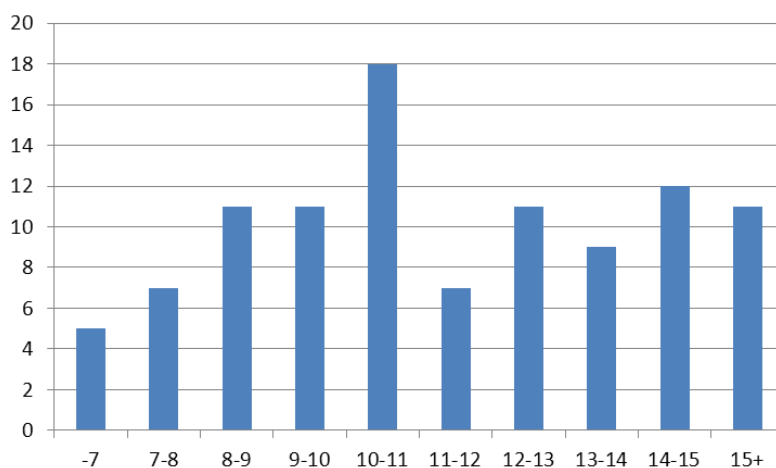
Ett antal bolag lämnar ingen beskrivning alls eller använder sig av icke informativ information så som budget, intern uppskattning eller bästa uppskattning. Merparten av bolagen nämner någon form av EBIT. Ett antal bolag är betydligt mer företagsspecifika och anger som viktiga antaganden rörelsemarginal, utveckling av rörelsekapital eller marknadsandel, volym och pris, valuta etc. Sådana beskrivningar kommer närmare upplysningskravets syfte, som framgår av exempel 9 som

IAS 36 punkt 137 hänvisar till. Börsen noterar dock att information krävs per (grupp av) kassagenererande enhet(er). Bolagen lämnar sällan information på denna nivå. Även en alternativ motivering till varför samma antaganden kan användas för flera eller alla kassagenererande enheter har lämnats först efter att börsen ifrågasatt redovisningen. IAS 36 kräver inte någon kvantifiering av de viktiga antagandena så länge det inte finns en risk för att en rimlig möjlig förändring i ett viktigt antagande skulle innebära att ett nedskrivningsbehov uppkommer, punkt 134f. Denna bestämmelse avser hela nyttjandeperioden. Motsvarande krav finns i IAS 1 punkt 129 i fall att nedskrivningsbehovet redan kan uppstå under det senaste räkenskapsåret.

Den tillväxttakt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senast gjorda budgetarna/prognoserna ligger bland de undersökta bolagen runt 2 procent. Några bolag lämnar dock inte någon uppgift om den tillväxttakt som har använts.

Enligt IAS 36 punkt 55 ska diskonteringsraten anges före skatt. Börsen har noterat att fyra av de 43 undersökta bolagen inte anger om räntan är före eller efter skatt. Fem bolag anger diskonteringsraten efter skatt. En del bolag anger den hanterade diskonteringsraten som ett intervall, vilket i många fall är för brett.

Nedanstående diagram visar räntesatsen som används (% av bolag).

Upplysningar om den diskonteringsrate och tillväxttakt som hanterades 2010 saknas relativt ofta, vilket strider mot IAS 1 punkt 38. I det rådande ekonomiska läget finns behov av att även kommentera de fall då dessa uppgifter inte har ändrats. Detta för att läsaren ska kunna förstå företagsledningens bedömningar vid nedskrivningstester.

Punkt 134f kräver upplysningar om en rimlig möjlig förändring i ett viktigt antagande skulle innebära att enhetens redovisade värde skulle överstiga dess återvinningsvärde. I dessa fall krävs upplysningar om bl.a. det belopp med vilket återvinningsvärdet överstiger det redovisade värdet (headroom), det värde som är tilldelats det viktiga antagandet samt det belopp med vilket värdet för det viktiga antagandet måste ändras för att återvinningsvärdet ska motsvara enhetens redovisade värde. I fall att en sådan förändring kan uppträda under nästkommande räkenskapsår finns ett motsvarande upplysningskrav i IAS 1 punkt 129.

Fem av de ovannämnda 43 bolagen anger ingen känslighetsanalys. Nästan en fjärdedel av bolagen anger att utförda känslighetstester inte visar på något nedskrivningsbehov. I flera fall är det klart vilka antaganden som har använts vid sådana tester. Andra bolag anger att

beräkningarna av nyttjandevärdet har testats med ändrade antaganden vad gäller diskonteringssats eller tillväxttakt, i några fall är även dessa kvantifierade. Som nämnt ovan utgör dessa inte de viktiga antagandena som avses i punkt 134d(i). Endast några få bolag anger headroom och nyttjandevärdet.

Börsens påpekanden avser främst att beskrivningen av de antaganden som har använts för de kassaflödesprognoser som täcks av de senast gjorda budgetarna saknas (punkt (i) ovan). Likaså finns det ofta ingen information om hur värdet för dessa antaganden har fastställts (se punkt (ii) ovan). Flera bolag saknar jämförelseinformation, vilket är ett krav i IAS 1 punkt 38.

Börsen har i ett antal fall begärt att bolaget ska överlämna de bakomliggande kassaflödesberäkningarna och styrelsematerialet för att därigenom kunna bedöma bolagets redovisning av nedskrivningstestet. Detta har särskilt skett i de fall där nedskrivningarna har redovisats i delårsrapporter under 2012 utan att några indikationer fanns i årsredovisningen för 2011, punkt 134f eller IAS 1 punkt 129. I några fall har börsen påpekat att mer information ska lämnas för att undvika att lämnad information i årsredovisningen feltolkas. Ett bolag har tilldelats kritik då diskrepansen mellan det i nedskrivningstestet hanterade (ej offentliga) antagandet och bolagets (publicerade) mål i förhållande till verkligt resultat under de senaste åren var för stort.

Börsen hänvisar även till de fyra beslut som ESMA har publicerat²⁰, som ger vägledning i hur tillsynsmyndigheterna ser på praxisen avseende diskonteringssats, känslighetsanalys, detaljeringsgrad av upplysningar per kassagenererande enhet och viktiga antaganden. Mot bakgrund av ESMA:s fokusområden för finansiella rapporter 2012 kommer börsen även i fortsättningen att granska tillämpningen av IAS 36.

IAS 19 Ersättningar till anställda

Enligt IAS 19 punkt 120AP ska en femårsöversikt över erfarenhetsbaserade justeringar lämnas. Ett bolag har delgivits påpekande eftersom denna översikt utelämnas. Bolaget har i sitt svar hänvisat till att informationen finns i tidigare årsredovisningar och att inga väsentliga justeringar föreligger. Eftersom en sammanhållen redovisning bör ske kan kravet inte undgås med en hänvisning till tidigare årsredovisningar. Att inga väsentliga justeringar föreligger är i sig information som en läsare behöver för att kunna bedöma bolagets redovisning.

Nio bolag har delgivits påpekanden avseende informationsgivningen i samband med bolagets val av grunden för diskonteringsränta.

Informationsgivning om kommande ändringar

Av de undersökta bolagen anger 36 bolag att de har förmånsbestämda pensionsplaner. Av dessa har 12 bolag försäkrat planerna hos Alecta, vilket innebär att dessa planer redovisas som avgiftsbestämda planer. Börsen har dock noterat att ett antal av dessa bolag inte lämnar de vanliga uppgifterna om Alecta enligt FAR RedU 6.

²⁰ 12th Extract from the EECS's Database of Enforcement, ESMA/2012/656.

Tabellen nedan visar hur information har lämnats om effekterna av de ändringar i IAS 19 som träder i kraft den 1 januari 2013. Informationsgivningen har i de flesta fall varit begränsad till att den så kallade korridormetoden tas bort. Övriga effekter har inte nämnts.

	Antal bolag
Endast kvalitativ	9
Kvantitativ	11
Ej tillämplig (använder ej korridormetoden)	4
Ej tillämplig (Alecta)	12
	36

IAS 8 punkt 30 kräver upplysningar när ett bolag inte har tillämpat en ny IFRS som har publicerats men ännu inte har trätt ikraft. Ändringar i IAS 19 publicerades i juni 2011 och ska tillämpas för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013. Standarden kräver bland annat en diskussion om den effekt standarden väntas ha på bolagets finansiella rapporter när den tillämpas för första gången, eller, om denna effekt inte är känd eller inte kan uppskattas, ett uttalande om detta. Med hänsyn till att de enligt korridormetoden ej redovisade aktuariella vinsterna och förlusterna är kända per 31 december 2011, borde kvantitativ information om de viktigaste effekterna finnas tillgängliga.

Tillämpningen av ändringarna i de finansiella rapporterna 2013 medför att jämförelseinformation för 2012 ska redovisas. Börsen kommer därför att följa upp att upplysningarna i årsredovisningarna för 2012 är tillräckligt kvantifierade.

Diskonteringsränta

Ovannämnda 24 bolag (exklusive de 12 som har pensioner försäkrade hos Alecta) redovisade följande diskonteringsränta:

Räntesats i procent	Antal bolag
2,7	1
3,0 – 3,5	6
3,6 – 3,9	6
4,0 – 4,5	6
4,8	2
4,1	1
Range 3,3 – 5	1
	23

Ett bolag lämnar ingen upplysning pga. att det är ett mycket oväsentligt belopp.

Av dessa bolag redovisar 13 en lägre ränta, 6 samma ränta och 4 en högre ränta än tidigare år. Börsen finner det svårt att tolka denna information eftersom bolagen inte ger några klara besked om vilken plan/land eller vilka planer/länder diskonteringsräntan avser. I ett antal fall avser räntan förmodligen planer utanför Sverige. Mot bakgrund av att informationen om räntan och förändringar i räntan är bristfällig har ESMA beslutat att ha pensionsredovisningen som fokusområde för granskningen av de finansiella rapporterna för 2012 (se sidan 11).

Grunden för att fastställa diskonteringsränta

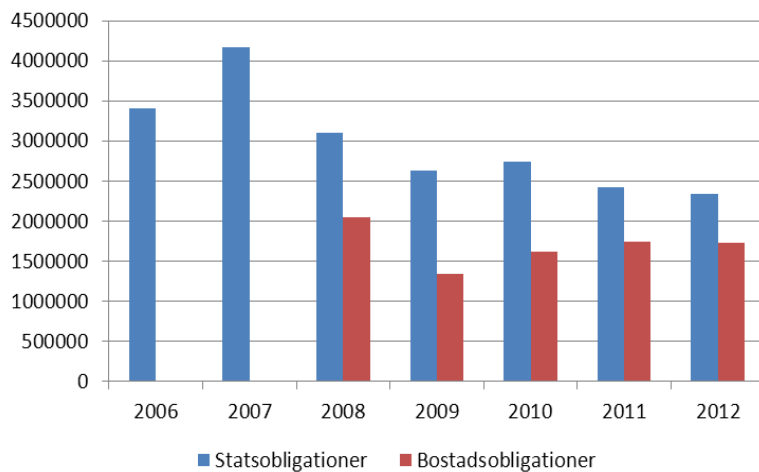
IAS 19 punkt 78 kräver att räntesatsen för diskontering av pensionsförpliktelser ska fastställas på den vid rapportperiodens slut marknadsmässiga avkastningen på förstklassiga företagsobligationer. I länder där det inte finns någon fungerande marknad för sådana obligationer ska den marknadsmässiga avkastningen på statsobligationer användas.

I flera fall är upplysningarna om på vilka grunder bolaget har fastställt diskonteringsräntan bristfälliga. Oftast anges det i avsnittet redovisningsprinciper endast de båda alternativen, företagsobligationer och statsobligationer, genom att citera IAS 19 punkt 78. Utan någon företagsspecifik information, om i vilka länder pensionsplanerna finns i och vilken typ av obligationer som har hanterats, är det svårt att för läsaren att få en uppfattning om bolagets redovisning av pensionsförpliktelserna.

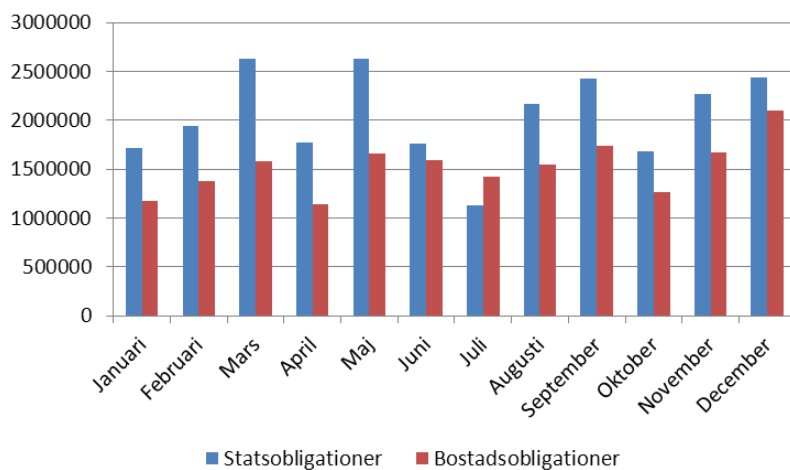
Andra bolag anger inget om eventuell diskontering eller anger endast att en marknadsmässig ränta har använts. En del bolag anger att de använder företagsobligationer som bas för beräkningarna, medan andra bolag anger i sina årsredovisningar att bostadsobligationer har använts för svenska pensionsplaner.

Med hänsyn till att Sverige alltid har betraktats som ett av de länder där det inte finns en fungerande marknad för förstklassiga företagsobligationer har börsen begärt in ytterligare information i dessa fall. Av bolagens svar har det i flera fall framkommit att bostadsobligationer har använts. Motiveringen till detta har varit att dessa obligationer är ett alternativ till företagsobligationer, att dessa obligationer är ett alternativ för statsobligationer eller att bolaget anser att det nu finns en djup marknad för dessa obligationer som anses vara förstklassiga företagsobligationer.

Börsen har noterat att antalet bolag som använder sig av bostadsobligationer har ökat. För att kunna bedöma om dessa bolag följer kraven i IFRS har börsen utrett om det kan anses finnas en fungerande marknad för svenska bostadsobligationer, med utgångspunkt att dessa kan anses vara ett likvärdigt alternativ till företagsobligationer. Baserat på omsättningsstatistik och i jämförelse med motsvarande omsättning för statsobligationer (se nedan) har börsen bedömt att den svenska marknaden för bostadsobligationer kan anses vara tillräckligt djup och fungerande och att dessa finansiella instrument därför fortsättningsvis bör användas som bas för beräkning av diskonteringsränta för svenska pensionsförpliktelser.

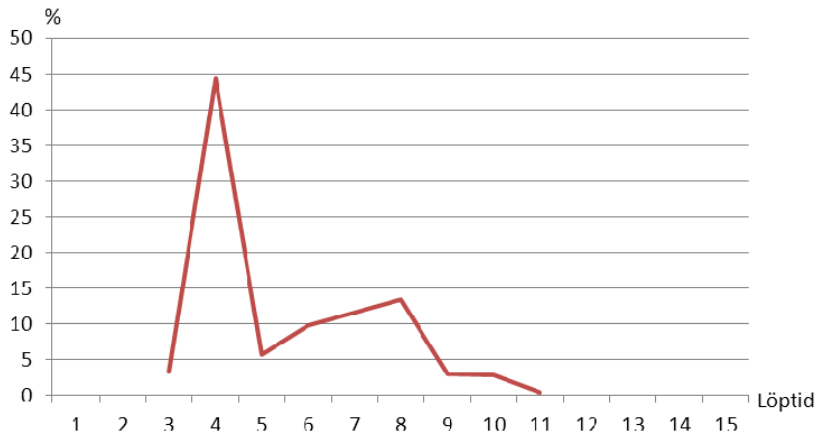

Graf 1. Omsättning på penning- och obligationsmarknaden i Mkr, septembermånad, samtliga aktörer.
Källa: Sveriges Riksbank

Graf 2. Omsättning på penning- och obligationsmarknaden i Mkr 2011, samtliga aktörer.
Källa: Sveriges Riksbank

IAS 19 definierar inte vad som är en förstklassig obligation. Den allmänna uppfattningen om vad som är en företagsobligation borde inte undanta bostadsobligationer från definitionen av vad som är en företagsobligation. Om bostadsobligationerna är förstklassiga (vilket i praxis har uppfattats som AA eller högre eller motsvarande av andra ratinginstitut) kan fastställas med hjälp av rating av obligationen eller emittenten i fråga.

Graf 3. Omsättning per löptid i procent av totalomsättning, månadssnitt 2011.
Källa: NASDAQ OMX Stockholm AB

Graf 3 visar att det i vissa fall inte går att basera diskonteringsräntan på bostadsobligationer med längre löptid då omsättningen är betydligt lägre än för dem med kortare löptider och värderingen därmed mindre tillförlitlig. Beroende på pensionsförpliktelsernas löptider är viss extrapolering därför ofta nödvändig alternativt kan viss avstämning med ränteuppgifter från andra källor krävas.

Av IAS 19 punkt 79 framgår att diskonteringsräntan återspeglar pengarnas tidsvärde men inte den aktuariella risken, investeringsrisken eller den företagspecifika kreditrisken. Diskonteringsräntan ska återspegla den uppskattade tidsfördelningen och storleken av betalningarna samt den valuta som dessa ska betalas i, jmf. punkt 80. Den process som bolaget genomför för att bestämma diskonteringsräntan är ett exempel på en bedömning som företagsledningen gör när den tillämpar bolagets redovisningsprinciper. Sådana bedömningar kräver upplysningar i enlighet med IAS 1 punkt 122.

Mot bakgrund av det ovanstående bör bolagen upplysa om den grund på vilken diskonteringsräntan har bestämts utifrån. Med hänsyn till att den rådande situationen på den finansiella marknaden kan leda till ändringar i rating och marknadens effektivitet, bör upplysningen vara så pass detaljerad så att läsaren kan förstå bolagets bedömning. Även en motivering av ändringar (eller avsaknaden därav) av diskonteringsräntan borde vara en del av upplysningarna. Börsen noterar här att bestämmelserna i IAS 19 punkterna 121 och 122 i princip kräver en upplysning för varje (väsentlig) plan.

Börsen har även konstaterat att flera bolag har ändrat grunden för att bestämma diskonteringsräntan, från statsobligationer till bostadsobligationer. Detta är en förändring i uppskattningar och bedömningar som IAS 8 punkt 39 samt 40 kräver upplysningar om. Av de undersökta bolagen redovisar endast ett fåtal öppet detta. Oftast framgår ändringen endast vid jämförelse av årsredovisningarna från olika år. Läsaren bör kunna förlita sig på att bolagets information om ändrade redovisningsprinciper, uppskattningar och bedömningar är komplett. De påpekanden som börsen har delgivit nio bolag avser därför brister i efterlevnaden av IAS 1 punkt 122 och IAS 8 punkt 39, inte att bostadsobligationer har använts vid bestämmandet av diskonteringsräntan.

Börsen kommer att följa upp att de aktuella bolagen åtgärdar dessa brister i årsredovisningen för 2012. Därtill kommer börsen i övrigt att granska efterlevnaden av IAS 19. Detta inom ramen för ESMA:s fokusområden, 2012.

IFRS Interpretation Committee

Med anledning av att antalet förstklassiga företagsobligationer har minskat har frågan om diskonteringsräntan varit föremål för behandling inom IFRS IC i november 2012. För en del bolag kan en ändring från företagsobligationer till statsobligationer vara aktuell. IFRS IC har inte definitivt tagit ställning i frågan och kommer att fortsätta diskussionen i januari 2013. Av de preliminära slutsatserna från mötet i november framgår att val av och ändringar i diskonteringsräntan eller grund för diskonteringsräntan är en ändring som kräver upplysningar i enlighet med IAS 1 punkt 122 och IAS 8 punkt 39.

IFRS 8 Rörelsesegment

De påpekanden som börsen har lämnat avser främst de upplysningar som ska lämnas för bolaget i dess helhet (punkterna 31 – 34). Börsen har även påpekat att motiveringar bör lämnas om bolaget endast redovisar ett segment, särskilt när övriga delar av årsredovisningen ger intryck av att flera segment finns.

En sammanslagning av segment kräver att vissa förutsättningar är uppfyllda, punkt 13. Att information ska lämnas om hur företagsledningen har resonerat i denna fråga är föremål för en kommande ändring i IFRS 8. Börsen har i ett fall påpekat att olika detaljeringsgrad inom olika segment kan visa på att förutsättningarna för sammanslagning inte uppfylls.

I ett fall har börsen påpekat att information om annan affärsverksamhet och om rörelsesegment för vilken separat information inte ska lämnas ska sammanföras i en separat kategori, "Övriga segment". Denna kategori ska enligt punkt 16 vara åtskild från övriga avstämningsposter. Detta underlättar även avstämningen mellan resultaten för alla segment och bolagets resultat före skatt (punkt 28).

Även i år har börsen noterat att flera bolag saknar upplysningar om intäkter från externa kunder för varje produkt och tjänst, eller varje grupp av likartade produkter och tjänster (punkt 32). Informationen får utlämnas om den saknas och kostnaden för att ta fram den skulle bli orimlig. Inget bolag har lämnat upplysningar om detta faktum. Börsen har noterat att beskrivningen i övriga delar av årsredovisningen oftast visar på att det finns olika produkter och tjänster. Upplysningskraven gäller alla bolag, även de som endast redovisar ett rörelsesegment.

Ett antal bolag har inte redovisat geografisk information om intäkter från externa kunder och anläggningstillgångar i överensstämmelse med punkt 33. Ofta saknas information om på vilken grund intäkter från externa kunder är hänförliga till enskilda länder.

Ett bolag har inte lämnat information om externa och interna intäkter, vilket krävs enligt punkt 23.

Punkt 34 kräver att bolaget lämnar information om i vilken mån det har större kunder. I så fall ska vissa upplysningar lämnas. Ett bolag tilldelades kritik (se ovan under avsnittet "*Kritikärendet*"), eftersom upplysningar saknades. I två andra fall tilldelades bolagen påpekanden om att upplysningarna bör kompletteras. Detta eftersom det på annan plats i årsredovisningen framgick att större kunder fanns.

Börsen har noterat att många bolag anger att det inte finns större kunder, även om det inte finns ett sådant krav i IFRS 8.

IFRS 7 Finansiella instrument: upplysningar

I årets granskning ingår de fyra svenska storbankerna. Granskningen har genomförts i samverkan med Finansinspektionen. Undersökningen har resulterat i ett antal påpekanden och övriga kommentarer som kan anses vara bankspecifika. Dessa ingår i statistiken, men börsen tar inte med dessa i den beskrivande delen av rapporten eftersom de inte har någon allmän påverkan.

Ett bolag har fått påpekande för bristande upplysningar om dess säkringsredovisning. Bolaget tillämpar säkring av valutarisker med kassaflödessäkring (punkterna 22 – 24). Även information om vilken nivå i verkligt värdehierarkin som hade använts saknades (punkt 27A).

De övriga påpekandena avser brist i upplysningar om likviditetsrisk. Punkt 39 kräver att bolag lämnar (separata) löptidsanalyser för finansiella skulder som är derivat och för finansiella skulder som inte är derivat. Löptidsanalyserna bygger ofta på längre perioder med en indelning på mindre än 1, 1 till 5 och mer än 5 år enligt äldre praxis. Vägledningen till IFRS 7 punkt B11 ger ett exempel på kortare tidsperiod (inom en ettårs horisont), vilket är mer lämpligt ifall bolaget har kortfristig upplåning. Perioden 1 till 5 år eller motsvarande indelning kan vara svårbedömd, och är genom det stora tidsspännat inte informativ. Med hänsyn till kravet i punkt 34a (baserat på intern information) borde mer relevant information ofta vara tillgänglig. Detta borde särskilt vara fallet för bolag med ansträngd likviditet. Upplysningskravet om löptidsanalyser avser avtalade odiskonterade kassaflöden (Bilaga B punkt B11D). Detta innebär att både amortering och ränta ska räknas in. I ett fall har börsen noterat att bolaget inte hade tagit hänsyn till avtalade räntebetalningar.

IAS 1 Utformning av finansiella rapporter

Påpekanden avser punkterna 106 och 38. Punkt 106 ställer krav på utformningen av rapporten över förändringar i eget kapital. Börsen har noterat att bolagens olika beskrivningar av komponenterna av eget kapital i de olika rapporterna (inklusive moderbolagets) ofta gör att sambandet mellan dessa blir svårtolkat. Punkt 38 avser krav om jämförelseinformation, vilket ofta saknas i upplysningarna om nedskrivningstest.

IAS 17 Leasingavtal

IAS 17 kräver upplysningar om variabla avgifter (punkt 35c) och om grunderna för hur dessa fastställts (punkt 35d). Två bolag har fått påpekanden för brister i sina upplysningar om variabla avgifter. För båda dessa bolag var en stor del av leasingavgifterna variabla. De variabla avgifterna utgjorde även en stor del av de operationella kostnaderna samtidigt som bolagens affärsmodell medförde att informationen om hur dessa avgifter fastställs var väsentlig.

Börsen har även noterat att variabla avgifter borde ingå i upplysningarna om minimileasingavgifter om uppräknningar eller andra grunder medför att leasingavgifter endast anpassas uppåt.

IFRS 3 Rörelseförvärv

Börsen har lämnat påpekanden i samband med brister i upplysningen om villkorad köpeskilling. Bilaga B punkt 64g kräver, förutom upplysningar om belopp och beskrivning av överenskommelsen, information om grunden för fastställandet av betalningsbeloppet. Därtill krävs en uppskattning av intervallet med möjliga utfall (odiskonterade).

I ett fall saknas även en beskrivning av de faktorer som utgör goodwill (punkt B64e), upplysning om verkligt värde vid överförd ersättning (B64f), och information om förvärvets effekter på intäkter och resultat (punkt B64q).

IAS 8 Redovisningsprinciper, ändringar i uppskattningar och bedömningar samt fel

Flera bolag anger att information i samband med kommande ändringar i IAS 19 i enlighet med IAS 8 punkt 30 inte måste lämnas eftersom EU först den 5 juni 2012 godkände ändringarna. IAS 8 medger inte något sådant undantag, och information ska lämnas oavsett om den nya IFRS är godkänd av EU eller inte.

Som framgår av ovanstående redogörelse om IAS 19 har börserna vid årets granskning även konstaterat att flera bolag har ändrat grunden för att bestämma diskonteringsräntan, från statsobligationer till säkerställda bostadsobligationer. Denna ändring är en förändring i uppskattningar och bedömningar som enligt IAS 8 punkt 39 samt 40 kräver upplysningar. Av de undersökta bolagen, som genomfört en sådan ändring, har i det närmaste inget bolag öppet redovisat detta.

ÖVRIGA KOMMENTARER

Börserna har formulerat en del av sina iakttagelser som övriga kommentarer. I samband med årets genomgång har kategorin påpekande uppgraderats, vilket innebär att några noteringar av mindre vikt från och med i år ingår i kategorin övriga kommentarer. Börserna har i nästan alla slutbrev delgivit bolagen några sådana övriga kommentarer av mindre väsentlig art. Dessa kommentarer utgör dock enbart ett stöd för bolagets fortsatta redovisningsarbete och kräver ingen åtgärd i förhållande till börserna. I många fall har bolaget även åtagit sig att ändra eller komplettera upplysningarna i kommande finansiella rapporter. Bolaget bör dock bedöma upplysningens väsentlighet. Ändras förutsättningarna så att posten blir väsentlig bör redovisningen anpassas därefter.

I några fall avser avvikelserna samma områden som redan har tagits upp särskilt i avsnittet "*Noteringar per standard*". Dessa upprepas därför inte här. I nedanstående förteckning ingår även de sex standarder där endast ett bolag har delgivits påpekande.

Börserna anger nedan, i någon förkortad form, de relevanta delarna av IFRS-bestämmelserna som avvikelserna och kommentarerna avser. Sammantaget bör noteringarna i avsnittet "*Noteringar per standard*" och nedanstående förteckning vara ett bra underlag för de noterade bolagen som önskar kvalitetssäkra sina finansiella rapporter.

IFRS 2 Aktierelaterade ersättningar

En beskrivning av avtalen (exempelvis om avtal med tredje part finns) samt upplysningar om antalet och bakgrunden för beräkningarna (punkterna 45 och 47).

IFRS 3 Rörelseförvärv

Punkt B67 i Bilaga B kräver vissa upplysningar i fall att den första redovisningen av ett rörelseförvärv är ofullständig. Många bolag betraktar förvärvskalkylen som preliminär under hela värderingsperioden, en tolv månaders period, vilket inte stämmer överens med kraven i punkt 45 (näst sista meningen).

Upplysningar om ändringar i förvärvskalkylen (punkt 49) i delårsrapporten, IAS 34 punkt 16A.

IFRS 7 Finansiella instrument: upplysningar

De redovisade värdena för var och en av kategorierna (a – f), enligt definitionen i IAS 39, ska anges i rapporten över bolagets finansiella ställning eller i aktuell not (punkt 8).

För varje klass av finansiella instrument ska de metoder och, om en värderingsteknik använts, de antaganden som har använts för att bestämma det verkliga värdet för varje klass av finansiella tillgångar eller finansiella skulder anges (punkt 27). Upplysningar om kreditrisk (punkt 36 – 38) och känslighetsanalys för varje typ av marknadsrisk (punkt 40) ska också anges.

IAS 1 Utformning av finansiella rapporter

Punkterna 117 – 124 kräver upplysning om redovisningsprinciper. Dessa upplysningar bör vara bolagsspecifika, särskilt vad gäller intäktsredovisning, finansiella instrument och rörelsesegment.

Upplysningar om antaganden om framtiden och andra viktiga källor till osäkerheter i uppskattningarna ska enligt IAS 1 punkterna 125 och 129 anges. Börsen har även noterat att dessa upplysningar ofta är allmänt hållna, ibland anges endast att uppskattningar görs.

Upplysningar om bolagets mål, riktlinjer och processer för hantering av kapital (punkt 134 och 135). Börsen har noterat att beskrivningen av kapitalhanteringen inklusive förklaring av förändringar kan förbättras i flera fall.

Separat redovisning av tillgångar av samma slag med olika värderingsgrunder (punkt 59).

IAS 2 Varulager

Handelsrabatter, prisavdrag m.m. dras av när inköpskostnaderna bestäms och redovisas inte som övriga intäkter (punkt 11).

IAS 7 Rapport över kassaflöden

Nettoredovisning är endast tillåten för vissa typer av in- och utbetalningar (punkt 22 – 24).

Effekter av valutakursändringar (punkt 28).

Börsen har noterat en del felskrivningar som inte bör förekomma i en rapport som är väsentlig för analysen av bolaget.

IAS 12 Inkomstskatter

Separata upplysningar om avdragsgilla temporära skillnader och belopp samt förfallotidpunkt för underskottsavdrag (punkt 81e – g).

IAS 17 Leasingavtal

Uppgift om minimileaseavgifter, variabla avgifter samt leasingintäkter (leasegivare, punkterna 47 och 56).

IAS 18 Intäkter

Upplysningar om belopp och principer som tillämpats vid intäktsredovisningen av olika intäktsslag (punkt 35).

IAS 19 Ersättningar till anställda

En detaljering av förvaltningstillgångarna (punkt 120Aj), grunden för att fastställa förväntad avkastning på tillgångarna (punkt 120Al) och betalningarna under nästa år (punkt 120Aq).

IAS 23 Låneutgifter

Upplysning om den räntesats som använts för att fastställa beloppet för de låneutgifter som kan aktiveras (punkt 26b).

IAS 24 Upplysningar om närstående

Upplysningar om belopp och karaktär av transaktioner med närstående (punkt 18).

IAS 33 Resultat per aktie

Upplysningar om det vägda genomsnittliga antalet stamaktier som använts vid beräkningen av resultat per aktie före och efter utspädning (punkterna 26 och 70).

IAS 34 Delårsrapportering

För rörelseförvärv under perioden, den information som krävs i IFRS 3 Rörelseförvärv (punkt 16A).

IAS 37 Avsättningar

För varje avsättningslag och eventalförpliktelse ska upplysningar lämnas om osäkerheterna kring beloppen eller om tidpunkten för utflöde (punkterna 85 och 86).

IAS 38 Immateriella tillgångar

Upplysning om de faktorer som stödjer bedömningen att nyttjandeperioden är obestämbart (punkt 122a).

IAS 39 Finansiella instrument: redovisning och värdering

Nedskrivning ska ske vid en betydande eller utdragen (och inte för betydande och utdragen) minskning av verkligt värde för en investering i ett egetkapitalinstrument (punkt 61).

Årsredovisningslagen

Styrelsens förslag till riktlinjer som ska gälla för tiden från nästa årsstämma (6 kap. 1a§ punkt 2).

Upplysningar om begränsningar i aktiernas överlåtbarhet på grund av bestämmelse i lag eller bolagsordning (6 kap. 2a§ punkt 2).

Lagen om värdepappersmarknaden

Titel för samtliga personer som skriver under årsredovisningen (16 kap. 9§). Börsen har noterat att några bolag tar med intygandemeningen i förvaltningsberättelsen. Även om varken Lagen om värdepappersmarknaden eller Årsredovisningslagen är specifik vad gäller placering av intygande meningen är praxis att den finns i slutet av årsredovisningen.

KONTAKTUPPGIFTER

Kontaktuppgifter till bolagsövervakningen

NASDAQ OMX Stockholm AB
Tullvaktsvägen 15
105 78 Stockholm
E-post: iss@nasdaqomx.com
Telefon +46 8 405 70 50

Publicering på börsens hemsida

Rapporten finns på börsens hemsida tillsammans med kritikärenden som publiceras i anonymiserat form:
<http://www.nasdaqomx.com/listing/europe/surveillance/stockholm/decisionsforcompaniesfinancialreporting/>